

RETTENS DOM (Anden Afdeling)

27. oktober 1994 *

Indhold

Sagens faktiske omstændigheder	912
a) Den administrative procedure	912
b) Aftalens indhold og retlige baggrund	914
Parternes påstande	919
Parternes anbringender og argumenter	921
Anbringendet om, at beslutningen blev vedtaget ved en procedure, der ikke er forskriftsmæssig	922
Anbringendets første led: tilsidesættelse af Kommissionens forretningsorden	922
Anbringendets andet led: mangler ved referatet af høringen	924
Anbringendet om, at beslutningens begrundelse er utilstrækkelig	925
Anbringendets første led: Kommissionen har ikke taget fornødent hensyn til sagsøgernes argumentation	925
Anbringendets andet led: Beslutningens konklusion er uklar	927
Anbringendet om, at beslutningen hviler på en forkert definition af det relevante produkt og det relevante marked	930
Sammenfatning af parternes argumentation	930
Rettens bemærkninger	933
— Produktmarkedet	933
— Det geografiske marked	936
Anbringendet om, at bedømmelsen af de anmeldte oplysninger hviler på faktisk vildfarelse	936
Sammenfatning af parternes argumentation	936
Rettens bemærkninger	940
— Fortolkningen af beslutningens punkt 14	940
— De øvrige anbringender om faktisk vildfarelse	942

* Processprog: engelsk.

Anbringendet om, at traktatens artikel 85, stk. 1, er blevet anvendt forkert	944
Sammenfatning af parternes argumentation	944
Rettens bemærkninger	947
Anbringendet om, at det med urette blev afslået at anvende traktatens artikel 85, stk. 3	951
Sammenfatning af parternes argumentation	951
Rettens bemærkninger	953
Sagens omkostninger	954

I sag T-34/92,

Fiatagri UK Limited, Basildon (Det Forenede Kongerige),

og

New Holland Ford Limited, tidligere Ford New Holland Limited, Basildon,

begge ved advokat Mario Siragusa, Rom, og advokat Giuseppe Scassellati-Sforzolini, Bologna, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Ernest Arendt, 8-10, rue Mathias Hardt,

sagsøgere,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Julian Currall, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af Solicitor Stephen Kon og Barrister Leonard Hawkes, Bar of England and Wales, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georgios Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning 92/157/EØF af 17. februar 1992 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.370 og 31.446 — UK Agricultural Tractor Registration Exchange, EFT L 68, s. 19),

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS
RET I FØRSTE INSTANS (Anden Afdeling)

sammensat af præsidenten, J.L. Cruz Vilaça, og dommerne C.P. Briët, D.P.M. Barrington, A. Saggio og J. Biancarelli,

justitssekretær: H. Jung,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 16. marts 1994,

afsagt følgende

Dom

Sagens faktiske omstændigheder

- 1 Agricultural Engineers Association Limited (herefter benævnt »AEA«) er en erhvervssammenslutning for alle fabrikanter eller importører af landbrugstraktorer, der driver virksomhed i Det Forenede Kongerige. På tidspunktet for de i sagen omhandlede omstændigheder havde sammenslutningen ca. 200 medlemmer, heriblandt bl.a. Case Europe Limited, John Deere Limited, Fiatagri UK Limited, Ford New Holland Limited, Massey-Ferguson (United Kingdom) Limited, Renault Agricultural Limited, Same-Lamborghini (UK) Limited og Watveare Limited. Sagsøgerne er således begge medlemmer af AEA.

a) *Den administrative procedure*

- 2 Den 4. januar 1988 anmeldte AEA, primært for at opnå en negativattest og subsidiært en individuel fritagelseserklæring, en aftale til Kommissionen vedrørende en ordning for udveksling af oplysninger, der var baseret på data vedrørende indregistreringer af landbrugstraktorer, der findes i Det Forenede Kongeriges Transportministerium, og som var benævnt »UK Agricultural Tractor Registration Exchange« (herefter benævnt »første anmeldelse«). Denne aftale om udveksling af oplysninger afløste en tidligere aftale fra 1975, der ikke var blevet anmeldt til Kommissionen. Denne var blevet opmærksom på den sidstnævnte aftale i 1984 i anledning af undersøgelser, som den foretog, efter at den havde fået forelagt en klage over, at der blev lagt hindringer i vejen for parallelimport.
- 3 Medlemskab af den anmeldte aftale kan opnås af alle fabrikanter eller importører af landbrugstraktorer i Det Forenede Kongerige, uanset om de er medlemmer af AEA. Denne er sekretariatet for aftalen. Ifølge sagsøgerne har medlemsantallet

varieret i den periode, hvor undersøgelserne i sagen har stået på, i overensstemmelse med den omstrukturering, branchen har gennemgået; på tidspunktet for anmeldelsen deltog otte fabrikanter i aftalen, heriblandt sagsøgerne. Parterne i aftalen er de otte virksomheder, der er nævnt i præmis 1 ovenfor, og som ifølge Kommissionen har 87-88% af det britiske traktormarked, mens resten af markedet deles af flere små fabrikanter.

- 4 Den 11. november 1988 sendte Kommissionen en meddelelse af klagepunkter til AEA, til hver af de otte medlemmer, der var omfattet af den første anmeldelse, og til Systematics International Group of Companies Limited (herefter benævnt »SIL«), et edb-serviceselskab, der er ansvarlig for behandlingen og anvendelsen af de data, der findes i V55-blanketten (se præmis 6 nedenfor). Den 24. november 1988 besluttede parterne i aftalen at suspendere den. Ifølge sagsøgerne blev aftalen senere sat i kraft igen, men uden udsendelse af oplysninger — om navngivne virksomheder eller i aggregeret form — der gør det muligt at få kendskab til konkurrenternes salg. Under en høring i Kommissionen gjorde parterne gældende, idet de især henviste til en undersøgelse, der var foretaget af professor Albach, der er medlem af Berlin Science Center, at de meddelte oplysninger havde en gavnlig virkning på konkurrencen. Den 12. marts 1990 anmeldte fem parter i aftalen, herunder sagsøgerne, en ny aftale til Kommissionen (herefter benævnt »anden anmeldelse«) vedrørende udsendelse af oplysninger, der benævntes »UK Tractor Registration Data System« (herefter benævnt »Data System«), og forpligtede sig til ikke at gennemføre det nye system, før de havde modtaget en reaktion fra Kommissionen på deres anmeldelse. Ifølge sagsøgerne sker der ved den nye aftale en væsentlig begrænsning med hensyn til, hvor mange og hvor hyppige oplysninger der indsamles som led i aftalen, og denne afskaffer også alle de »institutionelle« elementer, som Kommissionen havde kritiseret i sin ovenfor nævnte meddelelse af klagepunkter.

- 5 Ved beslutning 92/157/EØF af 17. februar 1992 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.370 og 31.446 — UK Agricultural Tractor Registration Exchange, EFT L 68, s. 19) (herefter benævnt »beslutningen«) har Kommissionen

— fastslået, at aftalen om udveksling af oplysninger om indregistreringer af landbrugstraktorer er i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, »i det omfang den med-

fører udveksling af oplysninger, der tjener til at bestemme de enkelte konkurrenters salg, samt oplysninger om forhandlernes salg og import af egne varer« (artikel 1)

- afslået ansøgningen om fritagelse i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3, (artikel 2)
- pålagt AEA og parterne i aftalen at indstille overtrædelsen, dersom det ikke allerede er sket, og for fremtiden at undlade at indgå nogen aftale, der kan have det samme eller et lignende formål eller den samme eller en lignende virkning (artikel 3).

b) *Aftalens indhold og retlige baggrund*

- 6 Efter lovgivningen i Det Forenede Kongerige skal alle køretøjer indregistreres i Department of Transport, såfremt de skal anvendes på offentlig vej i Det Forenede Kongerige. Ansøgningen om indregistrering af et køretøj skal indgives på en særlig blanket, blanket V55. Efter aftale med Department of Transport tilsender dette SIL nogle af de oplysninger, det modtager i forbindelse med indregistrering af køretøjer. Ifølge sagsøgerne er denne aftale identisk med den, der er indgået med fabrikanter og importører af andre kategorier af køretøjer.
- 7 Parterne har forskellige opfattelser med hensyn til en række faktiske forhold vedrørende de oplysninger, som den nævnte blanket indeholder, og anvendelsen af disse oplysninger. De punkter, hvorom der er uenighed, kan sammenfattes som følger.
- 8 Sagsøgerne har understreget, at der som følge af den administrative oprindelse af de oplysninger, der udsendes til deltagerne i aftalen, samt som følge af, at forhand-

lernes lagre er begrænsede, kan gå en længere periode mellem datoen for bestillingen af en traktor og datoen for dens levering, hvorved sidstnævnte tidspunkt ligger før ibrugtagningen af køretøjet på offentlig vej og følgelig før fremsendelsen af oplysningerne til deltagerne i aftalen. Der kan således gå en kortere eller længere periode mellem salgsdagen og indregistreringstidspunktet, og sagsøgerne mener derfor ikke, at der er et »øjebliksbillede« af markedet, hvorfor de indsamlede oplysninger kun er af tilnærmelsesvis karakter. SIL uddrager de oplysninger, som den administrative blanket indeholder, hvorefter den makuleres; den sendes ikke direkte til deltagerne i aftalen.

- 9 Sagsøgerne bestrider ikke, at blanket V55 foreligger i flere varianter, der er nummereret V55/1-V55/5. De har imidlertid anført, at kun blanket V55/1 er »udfyldt på forhånd«. Blanketterne V55/2 og V55/4, som kun blev brugt af British Leyland, anvendes ikke længere, mens blanket V55/3, der anvendes, såfremt blanket V55/1 er bortkommet, udfyldes i hånden. Endelig bruges blanket V55/5 af uafhængige importører, samt når et brugt køretøj sælges. En traktor bliver ganske ofte indregistreret, efter at den udelukkende har været anvendt på privat ejendom og ikke på offentlig vej. I alle disse tilfælde har deltagerne ikke direkte adgang til blanketterne.
- 10 Kommissionen har på sin side anført, at blanketterne hovedsagelig findes i varianter, dels blanketterne V55/1-V55/4, som »bliver udfyldt på forhånd« af fabrikanterne og eneimportørerne, og som benyttes af eneforhandlerne til indregistrering af de køretøjer, som de får leveret, dels blanket V55/5, der benyttes ved parallelimport.
- 11 Ifølge Kommissionen indeholder blanketten følgende oplysninger, hvilket i visse henseender bestrides af sagsøgerne:

— Fabrikat (fabrikant).

- Model-, serie- og chassisnummer, indregistreringsdato; det fremgår af mødet mellem parterne og den refererende dommer den 7. december 1993, at oplysningerne vedrørende serienummer (eller chassisnummer) registreres af SIL. Efter den ordning, som omhandles i den første anmeldelse, udsendes disse oplysninger imidlertid ikke længere til deltagerne i aftalen, da det siden den 1. september 1988 har været aftalt, at SIL ikke mere skal sende indregistreringsblanketten for køretøjer til deltagerne i aftalen. Ifølge sagsøgerne har fabrikanterne brug for disse oplysninger med henblik på at gennemføre deres tilbagekaldekampagner og for at kontrollere rigtigheden af garantikrav, der indsendes til dem; sagsøgerne har anført, at dette er begrundelsen for, at de nævnte oplysninger, som også udsendes til deltagerne i medfør af Data System, blev sendt til deltagerne indtil september 1988.

- Den oprindelige og den sælgende forhandler (kodenummer, navn, adresse og postnummer); ifølge sagsøgerne registreres disse oplysninger ikke af SIL.

- Det fulde postnummer for køretøjets registrerede ejer. Ifølge sagsøgerne bliver kun de første fem cifre i den registrerede ejers postnummer noteret af SIL for at kunne fastslå postnummerområdet, og nummeret begrænses nogle gange til tre eller fire tal; på mødet med parterne den 7. december 1993 forklarede SIL, at hvis dette postnummer ikke findes på blanketten, bruger det det postnummer, der er nærmest ved den endelige brugers nummer, nemlig den sælgende forhandlers nummer. Hvis sidstnævnte nummer ikke foreligger, anvender det den oprindelige forhandlers postnummer, og hvis dette postnummer ikke findes på blanketten, anvender det postnummeret for det Local Vehicles Licensing Office (herefter benævnt »LVLO«), som det pågældende område hører under. SIL forklarede på mødet, at det er nødvendigt, at alle oplysningerne er knyttet til et postnummerområde, således at forhandlernes salgsområder kan fastlægges.

- Navn og adresse på den registrerede ejer af køretøjet. På mødet med parterne den 7. december 1993 forklarede sagsøgerne, hvis forklaringer blev bekræftet af SIL, at selv om denne oplysning eventuelt kan findes på s. 3 i blanket V55, som er den eneste side, der sendes til SIL, bliver denne oplysning under alle omstændigheder ikke registreret af SIL, således at den ikke bliver meddelt til deltagerne i aftalen.

12 Der er enighed mellem parterne om, at de oplysninger, som SIL sender til deltagerne i aftalen, kan inddeles i tre grupper, men de afgrænser disse tre grupper forskelligt.

13 Ifølge sagsøgerne er de tre grupper oplysninger, som de får tilsendt af SIL, følgende:

— Branchedata: Disse omfatter aggregerede tal vedrørende indregistrering af traktorer solgt af branchen som helhed, opdelt efter perioder, antal hk, kraftoverførselsform og postnummerområde for køretøjets registrerede ejer.

— Identifikationsdata: Disse vedrører indregistreringer af traktorer, der er solgt af hver deltager i aftalen, inddelt efter salgsdatoen, traktormodellen og postnummerområdet for køretøjets registrerede ejer.

— Egne data, der kun meddeles vedkommende deltager i aftalen: Disse vedrører salget af indregistrerede traktorer fra hver enkelt af de forhandlere, som hører til den pågældende deltagers forhandlernet, data vedrørende de to foranstående kategorier med en geografisk opdeling, der svarer til salgsområderne inden for vedkommende deltagers forhandlernet, særlige undersøgelser, som en deltager anmoder om, samt indregistreringstal for traktorer, som virksomheden har solgt.

14 Ifølge Kommissionen er de tre informationsgrupper følgende:

— Aggregerede oplysninger for branchen: Disse vedrører branchens samlede salg, eventuelt opdelt efter antal hk og kraftoverførselsform; disse oplysninger meddeles for et tidsrum på et år, et kvartal, en måned eller en uge.

- Data vedrørende hver deltagers salg: Disse vedrører antal solgte enheder for hver enkelt fabrikant og dennes markedsandel på forskellige geografiske områder: Det Forenede Kongerige som helhed, en egn, et grevskab og et forhandlerområde som fastlagt ved hjælp af de postnummerområder, som hvert enkelt område omfatter; disse oplysninger meddeles for tidsrum på en måned, et kvartal eller et år (og i sidstnævnte tilfælde for de sidste tolv måneder, for kalenderåret eller for løbende perioder).

- Data vedrørende salg gennem de forhandlere, der hører til den enkelte deltagers forhandlernet, navnlig deltagernes import og eksport inden for deres respektive områder. Det er dermed muligt at få oplysning om import og eksport mellem de forskellige forhandlerområder og at sammenligne disse salg med forhandlerens salg inden for deres egne områder. Som det især fremgår af beslutningens punkt 29, 30, 55 og 56, ville en fabrikant, hvis han ønskede det, være i stand til at begrænse forhandlerens detailsalgsaktivitet uden for deres tildelte områder, såvel i som uden for Det Forenede Kongerige, idet de solgte produkters bestemmelsessted kan fastslås på den nævnte måde. På mødet med parterne den 7. december 1993 hævdede sagsøgerne, at kun den enkelte fabrikant, men ikke hans konkurrenter, kan sammenligne sine egne forhandleres salg, og at informationsudvekslingsordningen modsat det i beslutningen anførte, ikke gjorde det muligt for de forskellige fabrikanter at sammenligne forhandlerens salg inden for det enkelte forhandlernet.

- 15 Sagsøgerne har understreget, at oplysningerne om »forhandlerimport« og »forhandlereksport« ikke er omfattet af aftalen selv og kun meddeles af SIL til deltagerne i aftalen på grundlag af individuelle aftaler med SIL. Sådanne oplysninger, som ikke længere er til rådighed efter den aftale, der omhandlede i den anden anmeldelse, vedrører salg, som en forhandler foretager uden for sit område (forhandlereksport), og salg, som andre forhandlere i Det Forenede Kongerige gennemfører inden for en given forhandlers område (forhandlerimport). Oplysningerne vedrører derfor ikke eksport til andre medlemsstater eller import fra disse stater.

- 16 Kommissionen har anført, at SIL indtil 1988 forsynede deltagerne i aftalen med kopier af blanket V55/5, der bruges af uafhængige importører. Efter 1988 forsyner den kun medlemmerne med oplysninger taget fra denne blanket, som nu makuleres, efter at SIL har udtaget oplysningerne. Kommissionen gør gældende, at disse indregistreringsdokumenter gjorde det muligt at identificere parallelimport, især ved hjælp af køretøjets serienummer. Hvad denne oplysning angår forklarede Kommissionen på mødet med parterne den 7. december 1993, at der efter dens opfattelse skal sondres mellem på den ene side blanketterne V55/1, 3 og 4 og på den anden side blanket V55/5. Blanketterne V55/1, 3 og 4 forhåndsudfyldes nemlig af fabrikanten, således at oplysningen om serienummeret findes på den blanket, der følger med hvert køretøj, og der er følgelig fuld kontrol med, hvem fabrikanterne leverer disse traktorer til. Hvad omvendt angår blanket V55/5, sendte SIL denne blanket til medlemmerne indtil september 1988, hvilket gjorde det muligt for dem at spore det enkelte køretøjs oprindelse. Under det nævnte møde erklærede Kommissionen sig dog enig i, at ordningen efter den 1. september 1988 ikke sætter fabrikanterne i stand til at overvåge parallelimporten. Sagsøgerne anførte på dette møde, at de heller ikke før den 1. september 1988 havde mulighed for at overvåge parallelimporten, fordi køretøjets chassisnummer ikke systematisk var angivet på blanket V55/5.

Parternes påstande

- 17 Sagsøgerne har herefter anlagt nærværende sag ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 6. maj 1992.
- 18 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:

»— Det pålægges sagsøgte at fremlægge referatet fra kommissærkollegiets møde, hvorunder Kommissionens beslutning C(92) 271 af 17. februar 1992 vedrør-

rende sag IV/B-2/31.370 og 31.446 (UK Agricultural Tractor Registration Exchange) blev vedtaget, samt beslutningens tekst, der er vedlagt nævnte referat; det pålægges endvidere sagsøgte at fremlægge de ændringer, som Kommissionen foretog i referatet af høringen, før dette blev fremsendt til det rådgivende udvalg.

— Det fastslås, at beslutningen er en nullitet; subsidiært admitteres søgsmålet og beslutningen annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.«

19 I replikken har sagsøgerne endvidere fremsat anmodning om, at sagen forenes med sag T-35/92, der er anlagt af John Deere Limited.

20 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

»— Frifindelse.

— Det afslås at imødekomme sagsøgernes begæring om fremlæggelse af referatet fra kommissærkollegiets møde, hvorunder Kommissionens beslutning 92/157/EØF af 17. februar 1992 vedrørende sag IV/B-2/31.370 og 31.446 (UK Agricultural Tractor Registration Exchange) blev vedtaget, samt af beslutningens tekst, der er vedlagt det nævnte referat.

— Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.«

- 21 I duplikken meddelte Kommissionen Retten, at den ikke modsatte sig, at nærværende sag forenes med sag T-35/92, der er anlagt af John Deere Limited, med henblik på den mundtlige forhandling, forudsat, at der afsiges en særskilt dom i de to sager. Efter afslutningen af den skriftlige forhandling har formanden for Rettens Anden Afdeling ved kendelse af 28. oktober 1993 bestemt, at nærværende sag med henblik på den mundtlige forhandling forenes med sag T-35/92, John Deere Limited mod Kommissionen, med den bemærkning, at visse dele af stævningen i sag T-35/92 og visse af bilagene til denne stævning skal behandles som fortrolige i forhold til sagsøgerne i nærværende sag.
- 22 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Anden Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse. Den har dog anmodet parterne om at besvare en række skriftlige spørgsmål og at fremlægge nogle dokumenter. Sagsøgerne og sagsøgte har besvaret disse spørgsmål den 2. december 1993. Endvidere er parterne samt SIL blevet anmodet om at deltage i et møde med den refererende dommer efter de nærmere bestemmelser i procesreglementets artikel 64. Dette møde fandt sted den 7. december 1993. Parterne afgav mundtlige indlæg og besvarede Rettens mundtlige spørgsmål i det offentlige retsmøde den 16. marts 1994. Under det offentlige retsmøde blev Hodges som repræsentant for SIL afhørt som vidne efter bestemmelserne i procesreglementets artikel 68 ff.

Parternes anbringender og argumenter

- 23 Sagsøgerne har gjort gældende, at beslutningen

— blev vedtaget ved en ulovlig procedure

— ikke indeholder en tilstrækkelig begrundelse

- hviler på en forkert definition af produktet og det relevante marked
- er behæftet med faktisk vildfarelse i forbindelse med bedømmelsen af de meddelte oplysninger
- er behæftet med en retlig mangel vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 85, stk. 1
- med urette anser traktatens artikel 85, stk. 3, for uanvendelig i denne sag.

Anbringendet om, at beslutningen blev vedtaget ved en procedure, der ikke er forskriftsmæssig

- 24 Sagsøgerne har til støtte for deres påstand om, at beslutningen erklæres for en nul-litet, for det første anført, at det bør undersøges, hvorvidt Kommissionens forretningsorden faktisk er blevet overholdt, og for det andet, at Kommissionen ensidigt foretog flere ændringer i referatet af høringen.

Anbringendets første led: tilsidesættelse af Kommissionens forretningsorden

- 25 Sagsøgerne har anført, at de, når henses til beslutningens tekst, således som den er blevet meddelt dem, har grundlag for at betvivle, at de formaliteter er overholdt, som er foreskrevet i artikel 12 i Kommissionens forretningsorden 63/41/EØF af 9. januar 1963 (EFT Anden serie VII, s. 9), foreløbigt opretholdt ved artikel 1 i Kommissionens afgørelse 67/426/EØF af 6. juli 1967 (EFT Anden serie VII, s. 14), senest ændret ved Kommissionens afgørelse 86/61/EØF, Euratom, EKSF af 8. januar 1986 (EFT L 72, s. 34), der gjaldt på det pågældende tidspunkt. Sagsøgerne har følgelig anmodet Retten om at foranstalte bevisoptagelse, således at det kan fastslås, at der er fulgt en korrekt procedure, og, hvis der består tvivl herom, at

erklære beslutningen for en nullitet (Rettens dom af 27.2.1992, forenede sager T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 og T-104/89, BASF m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 315).

- 26 Kommissionen har anført, at de faktiske omstændigheder i nærværende sag er meget forskellige fra dem, der var baggrunden for den nævnte dom BASF m.fl. mod Kommissionen. I nærværende sag har Retten ingen anledning til at bestemme, at referatet fra kommissærkollegiets møde skal fremlægges, og sagsøgerne har ikke ret til at stille et sådant krav.
- 27 Retten bemærker, at eftersom der ikke foreligger nogen som helst omstændighed, der kan rejse tvivl om gyldigheden af den beslutning, der er genstanden for nærværende søgsmål, således som den er blevet meddelt sagsøgerne, må den være omfattet af den gyldighedsformodning, der knytter sig til Fællesskabets retsakter. Eftersom sagsøgerne ikke har fremlagt det mindste bevis, der kan afkræfte denne formodning, bør Retten ikke anordne den begærede bevisoptagelse. Hvad endvidere angår spørgsmålet om, hvorvidt proceduren for vedtagelsen af kopien af beslutningen og meddelelsen af denne var forskriftsmæssig, finder Retten, at selv om det blev bevist, at der er mangler ved denne kopi, eller at den ikke blev meddelt virksomhederne forskriftsmæssigt, ville sådanne mangler under alle omstændigheder være uden betydning for beslutningens lovlighed og så meget mindre for spørgsmålet om dens eksistens, og ville alene have betydning for så vidt angår den dato, på hvilken fristen for indbringelse af et søgsmål vedrørende beslutningen begynder at løbe. Hertil kommer, at sagsøgerne, således som det fremgår af selve stævningens indhold, her har været i stand til fuldt ud at få kendskab til beslutningen og til at gøre deres proceduremæssige rettigheder gældende i fuldt omfang. I nærværende sag blev der således tilsendt sagsøgerne en kopi af beslutningen, der var forsynet med overensstemmelsespåtegning fra Kommissionens generalsekretær. Da der ikke foreligger nogen konkret omstændighed, på grundlag af hvilken der kan rejses tvivl om, at den er forskriftsmæssig, er en sådan kopi autentisk (Domstolens dom af 17.10.1989, forenede sager 97/87-99/87, Dow Chemical Iberica m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 3165, præmis 59, og Rettens dom af 7.7.1994, sag T-43/92, Dunlop Slazenger mod Kommissionen, Sml. II, s. 441, præmis 24 og 25). Under hensyn til alle disse omstændigheder må anbringendets første led herefter forkastes.

Anbringendets andet led: mangler ved referatet af høringen

- 28 Sagsøgerne har understreget, at Kommissionens skrivelse af 14. oktober 1991, hvorved de blev underrettet om de foretagne ændringer i referatet af høringen, blev sendt til virksomhederne selv og ikke til deres advokater. De har anført, at de efter at have fået underretning om beslutningen blev opmærksomme på, at Kommissionen havde foretaget ensidige ændringer i referatet af høringen, før det blev fremsendt til Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål. De har anmodet Retten om at foretage den fornødne bevisoptagelse for at fastslå, om de foretagne ændringer i referatet har forvansket deres argumenter.
- 29 Ifølge Kommissionen er sagsøgernes anbringende om, at de ikke blev underrettet om ændringerne af referatet, uden grundlag i de faktiske omstændigheder. Den har i så henseende henvist til et brev, der blev sendt til sagsøgerne den 14. oktober 1991. Kommissionen mener under alle omstændigheder, at ændringerne ikke forvansker indholdet af det, parterne anførte under høringen.
- 30 Retten konstaterer for det første, at sagsøgerne — over for Kommissionens argument om, at de omhandlede ændringer af referatet af Kommissionens høring af sagsøgerne i modsætning til, hvad sagsøgerne påstår, blev meddelt dem ved en skrivelse fra Kommissionen af 14. oktober 1991 — blot har anført, at den nævnte skrivelse var blevet sendt direkte til virksomhederne og ikke til deres advokater. Denne omstændighed kan ikke begrunde, at der rejses tvivl om gyldigheden af de oplysninger, som dermed blev bragt til virksomhedernes kendskab. Retten bemærker endvidere, at virksomhederne, der på denne måde var blevet behørigt underrettet om ændringerne af referatet, ikke gør gældende, at disse ændringer forvanskede indholdet af, hvad de anførte, og heller ikke, at ændringerne bevirker, at udtalelsen fra Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål er ugyldig. Følgelig

og i overensstemmelse med fast retspraksis må også anbringendets andet led forkastes, uden at der er behov for at iværksætte bevisoptagelse om dette spørgsmål (Domstolens dom af 15.7.1970, sag 44/69, Buchler mod Kommissionen, Sml. 1970, s. 151, org. ref.: Rec. s. 733, præmis 17, af 14.7.1972, sag 48/69, ICI mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 151, org. ref.: Rec. s. 619, præmis 31, og af 10.7.1980, sag 30/78, Distillers Company mod Kommissionen, Sml. s. 2229; Rettens dom af 24.10.1991, sag T-2/89, Petrofina mod Kommissionen, Sml. II, s. 1087, præmis 45, og Rettens domme af 17.12.1991, sag T-4/89, BASF mod Kommissionen, Sml. II, s. 1523, præmis 47, sag T-6/89, Enichem Anic mod Kommissionen, Sml. II, s. 1623, præmis 47, af 10.3.1992, sag T-9/89, Hüls mod Kommissionen, Sml. II, s. 499, præmis 79, sag T-12/89, Solvay mod Kommissionen, Sml. II, s. 907, præmis 67, og sag T-15/89, Chemie Linz mod Kommissionen, Sml. II, s. 1275, præmis 76).

- 31 Det følger af det anførte, at begge led af det første anbringende må forkastes, og at påstanden om, at det fastslås, at beslutningen er en nullitet, herefter ikke kan tages til følge, uden at det er nødvendigt for Retten at bestemme, at de af sagsøgerne ønskede dokumenter skal fremlægges.

Anbringendet om, at beslutningens begrundelse er utilstrækkelig

- 32 Sagsøgerne har gjort gældende, at beslutningen dels ikke har en fyldestgørende begrundelse, dels at beslutningens betragtninger ikke er tilstrækkelige til at begrunde dens konklusion, hvis indhold ikke er klart.

Anbringendets første led: Kommissionen har ikke taget fornødent hensyn til sagsøgernes argumentation

- 33 Sagsøgerne har for det første gjort gældende, at den omstændighed, at Kommissionen ikke i fornødent omfang har taget hensyn til deres argumenter, svarer til, at begrundelsen mangler. Denne begrundelsesmangel illustreres godt derved, at Kom-

missionen fastsatte en grænse på ti enheder for salg, som en deltager i aftalen foretager på en forhandlers område, idet der under denne grænse ikke må meddeles aggregerede oplysninger; dette tal er for højt og tager ikke hensyn til de virkelige forhold på markedet, som er opdelt i overordentlig høj grad. Det kan heller ikke godtages, at et år er valgt som referenceperiode. I denne forbindelse er beslutningens punkt 61 i øvrigt så uklar, at deltagerne i aftalen ikke har kunnet finde en fælles fortolkning af den. Virksomhederne har for det andet anført, at beslutningen med undtagelse af en fodnote ikke omtaler Data System, hvilket er ensbetydende med, at der savnes en begrundelse i beslutningen for så vidt angår dette system. For det tredje har sagsøgerne anført, at beslutningen ikke tager hensyn til, at det efter de fleste nationale lovgivninger er lovligt at meddele fabrikanterne oplysninger om indregistreringer. For det fjerde og sidste har de anført, at Domstolen i »Papiers peints de Belgique«-dommen har fastslået, at det påhviler Kommissionen udførligt at gøre rede for sin argumentation, når beslutningen, som det er tilfældet i nærværende sag, »går væsentligt længere end de forudgående beslutninger« (Domstolens dom af 26.11.1975, sag 73/74, Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique m.fl., Sml. s. 1491, præmis 33). Denne forpligtelse har Kommissionen klart ikke opfyldt i nærværende sag.

- 34 Kommissionen har anført, at der i dens beslutningspraksis findes adskillige beslutninger vedrørende udveksling af oplysninger. Disse beslutninger kan ikke frakendes betydning som fortilfælde for nærværende sag, blot fordi de ikke vedrører varige forbrugsgoder. Sagsøgenes anbringender om, at beslutningen er den første, der vedrører udveksling af oplysninger om tidligere salg, er også forkert. Kommissionen har anført, at beslutningen under alle omstændigheder er tilstrækkeligt begrundet, hvorfor argumentet om, at der er sket en tilsidesættelse af de principper, der blev fastslået i den nævnte dom i Papiers peints de Belgique-sagen, må afvises. Beslutningen går ikke længere end de tidligere fastslåede principper, men anvender blot disse principper på det konkrete tilfælde vedrørende det relevante marked. Den er derfor tilstrækkeligt begrundet i henhold til Papiers peints de Belgique-dommen. Navnlig gøres der i beslutningen klart rede for, at de konkurrencebegrænsninger, der skyldes informationsudvekslingen, ikke er uundgåelige, og at Kommissionen, såfremt én af betingelserne i traktatens artikel 85, stk. 3, ikke er opfyldt, kan afslå anmodningen om fritagelse uden at undersøge de andre betingelser (Domstolens dom af 13.7.1966, forenede sager 56/64 og 58/64, Consten og Grundig mod Kommissionen, Sml. 1965-1968, s. 245, org. ref.: Rec. s. 429).

35 Retten bemærker, at Kommissionen, der i beslutningens punkt 33 og 65 dels har fastslået, at Data System er uforeneligt med traktatens artikel 85, stk. 1, fordi denne informationsudvekslingsordning med de fornødne ændringer videreførte den tidligere ordning, og dels fastslået, at informationsudvekslingen er uforenelig med traktatens artikel 85, stk. 3, fordi konkurrencebegrænsningerne ikke var uundgåelige, har begrundet beslutningen i fornødent omfang på dette punkt, hvorved der på dette trin af sagens behandling ikke er taget stilling til rigtigheden af denne begrundelse. For så vidt angår argumentet om, at de principper er tilsidesat, som Domstolen fastslog i den tidligere nævnte dom i *Papiers peints de Belgique*-sagen, bemærker Retten, at det fremgår af denne dom, at mens Kommissionen kan give en forholdsvis kortfattet begrundelse for en beslutning, som er på linje med fast retspraksis, påhviler der derimod Kommissionen en videre begrundelsespligt, når den beslutning, som den vedtager, går »væsentligt længere« end den retspraksis, der foreligger på tidspunktet for beslutningen (præmis 31 ff.). I nærværende sag finder Retten, at beslutningen, således som det med rette er anført af Kommissionen, og som det vil blive omtalt nedenfor i nærværende doms præmisser (jf. nedenfor, præmis 90), på et bestemt marked, nemlig markedet for landbrugstraktorer i Det Forenede Kongerige, blot anvender de principper, som er fastlagt i Kommissionens tidligere beslutningspraksis. Sagsøgerne kan følgelig, og uden at det herved er nødvendigt at foretage en undersøgelse af medlemsstaternes forskellige retsordener, ikke gøre gældende, at Kommissionen har tilsidesat de ovennævnte principper, som Domstolen fastslog i *Papiers peints de Belgique*-dommen.

Anbringendets andet led: Beslutningens konklusion er uklar

36 Sagsøgerne har anført, at rækkevidden af beslutningens konklusion ikke fremgår klart af dens betragtninger, hvilket er i strid med retspraksis (jf. den tidligere nævnte dom i sagen *Consten og Grundig mod Kommissionen*). Artikel 1 og 2 i beslutningens konklusion hviler ikke alene på faktisk og retlig vildfarelse, men de har heller ingen støtte i beslutningens betragtninger, således at det var umuligt for dennes adressater at efterkomme den. Hertil kommer, at konklusionens artikel 2 vedrørende bedømmelsen af aftalen i forhold til traktatens artikel 85, stk. 3, er uforenelig med Kommissionens tidligere beslutninger. Det følger således af proportionalitetsprincippet, at når Kommissionen som i nærværende sag i en aftale finder

bestemmelser, der ikke kan fritages, skal den meddele fritagelse på betingelse af, at disse bestemmelser fjernes. Endelig har det ikke været muligt at fastslå den præcise udstrækning af den forpligtelse, som ved artikel 3 i beslutningens konklusion pålægges sagsøgerne, og hvorefter de skal undlade at deltage i en aftale, der har samme eller lignende formål som den omtvistede informationsudveksling. Manglen på klarhed i beslutningens konklusion er så stor, at AEA blev nødt til at foretage en ny anmeldelse.

- 37 Kommissionen finder ikke, at henvisningen til dommen i sagen Consten og Grundig mod Kommissionen er relevant. I nærværende sag er det aftalen om informationsudveksling, der i sig selv begrænser konkurrencen, og ikke den ene eller den anden af bestemmelserne heri. Kommissionen angav, på hvilke betingelser den ikke ville have indvendinger mod aftalen om informationsudveksling, og den har dermed behørigt opfyldt kravet i Consten og Grundig-dommen, hvorefter Kommissionen, såfremt den ikke i beslutningens konklusion nævner, hvilke dele af en aftale der rammes af traktatens artikel 85, stk. 1, i betragtningerne skal anføre, hvorfor den ikke mener, at disse dele kan adskilles fra aftalen som helhed. Under henvisning til princippet om, at en konklusion skal fortolkes, hvilket Domstolen har fastslået i dom af 16. december 1975, forenede sager 40/73-48/73, 50/73, 54/73-56/73, 111/73, 113/73 og 114/73, Suiker Unie m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 1663), finder Kommissionen, at beslutningens konklusion er klar, navnlig under hensyn til dens punkt 61.

- 38 Retten bemærker, at Domstolen i Consten og Grundig-sagen med hensyn til fortolkningen af traktatens artikel 85, stk. 2, fastslog, at virkningen af disse bestemmelser, nemlig at kontrakten bliver ugyldig, bør begrænses til de kontraktbestemmelser, der gør indgreb i konkurrencen efter betydningen i traktatens artikel 85, stk. 1, i alle de tilfælde, hvor sådanne bestemmelser kan adskilles fra resten af kontrakten. Det fremgår således af den anførte dom, at kun såfremt kontrakten har en sådan enhedskarakter, at de konkurrencebegrænsende bestemmelser ikke kan udskilles af den, skal kontrakten i sin helhed erklæres for stridende mod traktatens artikel 85, stk. 1. I denne forbindelse præciserede Domstolen, at det i sidstnævnte tilfælde påhviler Kommissionen »i begrundelsen at gøre rede for, hvorfor disse dele

forekommer den uadskillelige fra aftalens øvrige bestemmelser« (nævnte dom i sagen Consten og Grundig mod Kommissionen, Sml. 1965-1968, på s. 257). Retten finder herefter, at sagsøgernes argumentation på dette punkt ikke er begrundet. For det første fremgår det klart af beslutningens ordlyd, således som det også hævdes af Kommissionen, at det er informationsudvekslingsordningen som helhed, der i denne sag anses for at være konkurrencebegrænsende, og ikke, at der mellem virksomhederne udveksles den ene eller den anden enkeltstående oplysning inden for rammerne af en aftale om informationsudveksling mellem virksomhederne. For det andet finder Retten, at Domstolens praksis vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 85, stk. 2, således som den er udtrykt i Consten og Grundig-dommen, i hvert fald ikke uden videre kan overføres på en sag vedrørende behandling af en ansøgning om fritagelse i medfør af traktatens artikel 85, stk. 3, da det i denne sidstnævnte situation er Kommissionen, der med henblik på besvarelsen af den anmodning, den har fået forelagt af de virksomheder, der har indsendt anmeldelsen til dens bedømmelse, skal tage stilling ud fra kontrakten, således som den er blevet anmeldt, medmindre den under behandlingen af sagen opnår, at parterne ændrer den anmeldte kontrakt på det ene eller det andet punkt.

- 39 For så vidt angår anbringendet om, at det er vanskeligt at fortolke artikel 3 i beslutningens konklusion, hvorefter virksomhederne skal undlade at deltage i nogen informationsudvekslingsordning, der har det samme eller et lignende formål, som den aftale, der er anmodet om fritagelse for, bemærker Retten, at den nævnte artikel er rent deklatorisk. Traktatens artikel 85, stk. 1, fastslår et principielt forbud mod aftaler, der begrænser konkurrencen. Denne bestemmelse, der har ordre public-karakter, gælder derfor for de sagsøgende virksomheder, uafhængigt af, om Kommissionen har givet noget pålæg herom, i hvert fald når Kommissionen, således som den i dette tilfælde har gjort det i beslutningens punkt 16 og 61 og i den ovenfor citerede artikel 1 i dens konklusion, sætter virksomhederne, som har krav på retssikkerhed, når de disponerer, i stand til at få kendskab til, i hvilket omfang den informationsudvekslingsordning, de deltager i, er lovlig. I så henseende fremgår det navnlig af beslutningens punkt 50, der på ingen måde modsiger konklusionen, at et kendskab til konkurrenternes salg i »historisk« øjemed ikke er ulovligt. Det bemærkes i det hele, at såfremt Kommissionen ville forbyde en anden informationsudvekslingsordning, som sagsøgerne deltog i, kunne den direkte

anvende traktatens artikel 85, stk. 1, uafhængigt af artikel 3 i beslutningens konklusion. Som det hævdes af Kommissionen, er beslutningens konklusion, når den læses i lyset af betragtningerne, især punkt 16 og 61, således klar.

- 40 Anbringendets andet led må herefter forkastes.

Anbringendet om, at beslutningen hviler på en forkert definition af det relevante produkt og det relevante marked

Sammenfatning af parternes argumentation

- 41 Ifølge sagsøgerne er det afsnit i beslutningen, der beskriver de faktiske omstændigheder, mangelfuldt for så vidt angår beskrivelsen af produktet og undersøgelsen af markedet. Disse mangler vedrørende de faktiske omstændigheder gør beslutningen ugyldig, eftersom de udgør selve det grundlag, som Kommissionen bygger sin juridiske bedømmelse på.
- 42 Sagsøgerne har anført, at beslutningen ikke indeholder nogen beskrivelse af produktet og prøver at give et billede af markedet som et koncentreret marked, selv om der er tale om et åbent, konkurrencepræget marked. Hvad for det første angår efterspørgslen, indeholder beslutningen intet om markedets egenskaber og når følgende nogle forkerte resultater. Da der er tale om et marked, der er baseret på genskaffelse, kan efterspørgslen alene stimuleres ved differentiering og fornyelse, og såfremt der ikke foreligger et indgående kendskab til denne efterspørgsel, udsætter fabrikanterne sig for risiko ved deres investeringer. For så vidt angår efterspørgslen giver beslutningen et urigtigt billede af markedet. De fire største fabrikanter, hvis markedsandele svinger, har således under 50% af fællesmarkedet, er ved at gennemgå en dybtgående omstrukturering og står over for en skarp konkurrence. De største leverandørers markedsandele er gået stærkt tilbage, mens de andre

konkurrenters markedsandele er vokset. Der er sket udskiftninger blandt disse virksomheder, således at de virksomheder, der har stilling som førende, ikke er de samme som dem, der havde denne stilling, da informationsudvekslingsordningen blev skabt. Kommissionens påstand om, at markedet er stærkt beskyttet, er urigtig. Aftalen gør ikke markedet stivere, men bidrager tværtimod til at gøre det gennem-sigtigt.

- 43 For så vidt angår beskrivelsen af produktet bestrider sagsøgerne beslutningens bemærkning om, at de forskellige produkttyper i det store og hele er substituerbare. De har anført, at aftalen ikke inddelte traktorerne alene på grundlag af antal hk og kraftoverførselsform, men også, og mere karakteristisk, efter model. Sagsøgerne finder, at Kommissionen har grebet ind over for den kritiserede adfærd uden at have foretaget nogen virkelig undersøgelse af vilkårene på markedet, og Kommissionen har dermed fastslået en »per se«-overtrædelse, hvilket er i strid med såvel Domstolens praksis som med Kommissionens tidligere beslutningspraksis og dens politik, således som denne er udtrykt i en række »meddelelser« og i dens årlige beretninger om konkurrencepolitikken.
- 44 Hvad endelig angår markedets geografiske afgrænsning har sagsøgerne anført, at henvisningen til den relevante nationale lovgivnings anvendelsesområde er en temmelig forenklet måde til geografisk afgrænsning af markedet. Da Fiat købte Ford New Holland Limited, indtog Kommissionen i sin beslutning om forenelighed af 8. februar 1991, der blev vedtaget i medfør af artikel 6, stk. 1, litra b), i Rådets forordning (EØF) nr. 4064/89 af 21. december 1989 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser (berigtiget udgave offentliggjort i EFT 1990 L 257, s. 13), en holdning, der var modsat den, den har indtaget i nærværende sag, idet den lod forstå, at der muligvis ikke længere kunne være nationale markeder inden for Fællesskabet. I den foreliggende sag er definitionen af det nationale marked så meget vigtigere, som det i beslutningen antages, at de største fabrikanter har en stærk stilling, og at markedet er beskyttet, to betragtninger, der ikke ville være relevante, såfremt det ikke var godtgjort, at det relevante marked er det nationale marked. På grundlag af visse omstændigheder må det faktisk antages, at markedet er om ikke verdensomspændende, så i det mindste europæisk.

- 45 Ifølge Kommissionen vedrører parternes uenighed i det væsentlige den nærmere karakter af traktormarkedet i Det Forenede Kongerige og de konsekvenser, der følger af fællesskabsrettens konkurrenceregler. Efter sagsøgtets opfattelse er markedet snævert, stærkt koncentreret og beskyttet. Kommissionen har anført, at den ikke er forpligtet til at tage stilling til alle de faktiske omstændigheder, som virksomhederne har henvist til, og at den kunne henholde sig til den opfattelse, den gav udtryk for i meddelelsen af klagepunkter, for så vidt den havde undersøgt alle de af sagsøgerne fremlagte beviser (forslag til afgørelse fra generaladvokat Sir Gordon Slynn i forbindelse med Domstolens dom af 21.2.1984, sag 86/82, Hasselblad mod Kommissionen, Sml. s. 883, jf. s. 913). Efter Kommissionens opfattelse er det endvidere urigtigt, når sagsøgerne påstår, at den ikke foretog nogen undersøgelse af produktet.
- 46 Kommissionen har endvidere gjort gældende, at den, i modsætning til hvad sagsøgerne hævder, har undersøgt markedet, men at den på grundlag af denne undersøgelse har draget andre konklusioner end sagsøgerne. Med hensyn til undersøgelsen af produktet afviser Kommissionen de differentieringskriterier, som sagsøgerne har lagt til grund. Den er heller ikke enig i sagsøgernes bedømmelse af markedet, hvorefter dette er et åbent marked. Markedet er i det væsentlige et genanskaffelsesmarked, der er præget af en ufuldkommen konkurrence, er oligopolistisk og domineres af fem virksomheder, og inden for hvilket der er en stærk loyalitet over for markedet. Udbuddet består af substituerbare produkter. Kommissionen bestrider ikke, at traktoren er et heterogent produkt, men den er uenig med sagsøgerne i, hvorvidt denne forskellighed rækker. Selv om udbuddet er forholdsvis forskelligartet, skal denne forskelligartethed bedømmes under hensyn til efterspørgslens art. Den omstændighed, at de respektive markedsandele for hver af de største konkurrenter har svinget, skyldes ikke nødvendigvis, at der er en stærk konkurrence på det relevante marked.
- 47 Sagsøgernes anbringende om, at leverandørerne forøger deres investeringer med henblik på at tilpasse sig en stagnerende efterspørgsel, er ikke i overensstemmelse med de faktiske forhold på et marked, hvor der er en stigende tendens til virksomhedsovertagelse og fusioner. Kommissionen afviser ligeledes sagsøgernes opfattelse,

hvorefter den med urette har beskrevet markedet som et lukket og stærkt beskyttet marked. Ifølge Kommissionen er et marked, hvor de fire største fabrikanter har en overvejende andel, og hvor der er en stor forskel mellem denne andel og de andre erhvervsdrivendes andele, et stærkt beskyttet marked.

- 48 Hvad endelig angår den geografiske afgrænsning af det relevante marked mener Kommissionen med føje at have begrænset dette til markedet i Det Forenede Kongerige, da den i sagen omhandlede informationsudvekslingsordning bygger på indsamling af oplysninger, der indsamles ved hjælp af en administrativ blanket, der alene finder anvendelse på Det Forenede Kongeriges territorium. Kommissionen har endelig anført, at som følge af loyaliteten over for mærket er efterspørgselselasticiteten i forhold til priserne lille. Informationsudvekslingsordningen gør det således muligt for deltagerne i aftalen at opretholde et generelt højt prisniveau i Det Forenede Kongerige.

Rettens bemærkninger

— Produktmarkedet

- 49 Traktatens artikel 85 forbyder aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, som har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen. Det er i nærværende sag ikke gjort gældende, at den omtvistede informationsudvekslingsordning har til formål at begrænse konkurrencen. Følgelig kan der kun gøres indsigelse mod den under henvisning til dens virkninger på markedet (jf. modsætningsvis den tidligere nævnte Consten og Grundig-dom). Efter fast praksis skal aftalens eventuelle konkurrencebegrænsende virkninger i så fald bedømmes med udgangspunkt i konkurrenceforholdene, som de faktisk ville være »uden den pågældende aftale« (Domstolens dom af 30.6.1966, sag 56/65, Société technique minière, Sml. 1965-1968, s. 211, org. ref.: Rec. s. 337).

- 50 Retten finder, at det med henblik på besvarelsen af spørgsmålet, om Kommissionen i nærværende sag i beslutningen har taget hensyn til det pågældende markeds særlige træk, skal bedømmes, for det første, om definitionen af produktmarkedet er rigtig, og for det andet, om der i beslutningen er givet en rigtig beskrivelse af vilkårene på markedet.
- 51 Hvad først angår definitionen af produktmarkedet bemærkes, at det må fastslås, i hvilket omfang produktet er substituerbart. I så henseende finder Retten, at sagsøgernes argument om, at der ikke i beslutningen er foretaget nogen som helst undersøgelse af produktmarkedet, må forkastes, da det i fornødent omfang fremgår af beslutningen, at det i denne er lagt til grund, at det relevante marked er markedet for landbrugstraktorer i Det Forenede Kongerige. Når endvidere henses til, at deltagelsen i den omtvistede informationsudvekslingsordning alene er betinget af, at den pågældende er fabrikant eller importør af landbrugstraktorer i Det Forenede Kongerige, derimod ikke af nogen bestemt kategori af landbrugstraktorer, kan sagsøgerne ikke hævde, at definitionen af produktmarkedet er forkert, og at de forskellige typer landbrugstraktorer ikke i vidt omfang er substituerbare. Retten lægger på baggrund af det netop anførte til grund, at virksomhederne i forbindelse med aftalen selv angiver deres stilling i konkurrencen i forhold til det generelle begreb landbrugstraktor, således som det er anvendt af Kommissionen.
- 52 Hvad dernæst angår spørgsmålet, om det relevante marked har karakter af et oligopol, må sagsøgernes kritiske bemærkninger til Kommissionens konklusion om, at markedet domineres af fire virksomheder, der har mellem 75 og 80% af markedet, afvises, eftersom det fremgår af den oversigt over markedets udvikling, som sagsøgerne selv har fremlagt som bilag 10 til stævningen, at dettes vigtigste egenskab, nemlig dets udprægede karakter af oligopol, er stabil. Det fremgår således af det nævnte dokument, at de fire største leverandørers samlede markedsandel udgjorde 82,4% i 1991 sammenlignet med 82,3% i 1979. Hertil kommer, at det fremgår af et nærmere studium af nævnte dokument, at de vigtigste virksomheders individuelle placeringer, modsat det af sagsøgerne anførte, er forholdsvis stabile,

hvis man bortser fra virksomheden John Deere, hvis markedsandel blev fordoblet i det nævnte tidsrum. Som Kommissionen imidlertid med rette har understreget, er dette enkeltstående tilfælde af indtrængen på markedet, som en stærk amerikansk fabrikant står bag, ikke nok til at afkræfte sagsøgtens konklusioner, hvorefter markedet er kendetegnet ved, at konkurrenternes placeringer er forholdsvis stabile, og at markedet er beskyttet.

- 53 Den nævnte beskyttelse skyldes navnlig, at det for en ny konkurrent er nødvendigt at råde over et tilstrækkeligt tæt forhandlernet. Endvidere fremgår det af de under sagens behandling fremlagte oplysninger, at der, således som det anføres i beslutningen, især i punkt 35, 38 og 51, er tale om begrænsede indførsler til Det Forenede Kongerige af landbrugstraktorer med en motorkraft på over 30 hk, hvilket også bekræftes af den rapport om EF's landbrugsmaskinsektor, som Kommissionen har fremlagt under sagen som svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten, såvel som af de oplysninger, sagsøgerne selv har meddelt, og som viser, at indførslerne vedrører produkter, der for en stor dels vedkommende ikke er substituerbare, for så vidt som det fremgår af toldstatistikken, at ud af 3 862 nye køretøjer, der blev indført i 1991, har 2 212 en motorkraft på under 25 kw. Endelig berøres det anførte ikke af en undersøgelse af strukturen af det øvrige udbud, hvis yderst opdelte karakter, anderledes end hævdet af sagsøgerne, styrker de placeringer, som de største virksomheder har.
- 54 Retten finder herefter i det hele, at Kommissionen med føje gør gældende, at det relevante marked har karakter af et lukket oligopol.
- 55 Det fremgår af det anførte, at sagsøgerne ikke har fremført nogen væsentlige omstændigheder, der godtgør, at Kommissionens definition og beskrivelse af det relevante markeds funktion hviler på en åbenbar fejlbedømmelse.

— Det geografiske marked

- 56 Retten bemærker, at det relevante marked geografisk kan defineres som det område, hvor konkurrencebetingelserne og navnlig forbrugernes efterspørgsel har tilstrækkeligt homogene træk (jf. analogt Domstolens dom af 14.2.1978, sag 27/76, United Brands mod Kommissionen, Sml. s. 207, præmis 11). Det er herefter ikke udelukket, at markedet for landbrugstraktorer må karakteriseres som et marked, der dækker hele Fællesskabet, således som Kommissionen gjorde det i sin tidligere nævnte beslutning af 8. februar 1991. Selv om dette måtte være rigtigt, er det dog ikke under alle omstændigheder udelukket, at det relevante marked, inden for hvilket adfærdens virkninger skal måles, kan defineres som et nationalt marked, når — som i nærværende sag — den kritiserede adfærd geografisk er begrænset til én af medlemsstaternes territorium. I en sådan situation er det leverandørerne selv, som alene ved deres egen adfærd har givet dette marked de egenskaber, som et nationalt marked har.
- 57 Det følger af det anførte, at sagsøgerne ikke har bevist, at Kommissionen har foretaget en åbenbar fejlbedømmelse, da den definerede det relevante marked og undersøgte, hvorledes det fungerer, og at dette anbringende derfor må forkastes.

Anbringendet om, at bedømmelsen af de anmeldte oplysninger hviler på faktisk vildfarelse

Sammenfatning af parternes argumentation

- 58 Sagsøgerne har anført, at for så vidt angår beskrivelsen af aftalen og af Data System er det forkert at hævde, som det gøres i beslutningen, at aftalen som anmeldt i

1988 har eksisteret siden 1975. Den anmeldte ordning adskiller sig nemlig fra den tidligere ordning. Det i beslutningens punkt 14 og 15 anførte, hvorefter blanket V55 indeholder køretøjets registrerede ejers navn, og at denne oplysning meddeles til deltagerne i aftalen, er urigtig. Ifølge sagsøgerne anmoder administrationen alene forhandlerne om at angive postnummeret for køberens bopæl, men denne oplysning gør det ikke muligt for fabrikanten at få kontakt med køberen. Sagsøgerne har anført, at faktisk udtog SIL med henblik på behandling og udsendelse til deltagerne i aftalen fra V55-blanketterne ikke hele postnummeret for køretøjets registrerede ejer, men nøjedes med at registrere de fire eller fem tal i dette nummer, der gør det muligt at fastslå indregistreringsstedet blandt de ca. 8 250 postnummerområder i Det Forenede Kongerige.

- 59 Denne opdeling i territorier giver imidlertid ikke anledning til betænkelighed i modsætning til, hvad der hævdes i beslutningens punkt 6 og 49. Forhandlerområderne fastlægges selvstændigt af den enkelte fabrikant og kendes kun af denne og af SIL, som modtager meddelelse herom, med henblik på udarbejdelsen af statistikkerne. Sagsøgerne tager forbehold over for begrebet »forhandlerområde på grundlag af (et) femcifret postnummer«, hvilket efter deres opfattelse giver det forkerte indtryk, at forhandlerområdet er sammenfaldende med de områder, der hører under et bestemt postnummer. De bestrider også beslutningens anbringende om, at de formidlede oplysninger skaber et helt gennemsigtigt system, for på et heterogent produktmarked, hvor der forekommer priskonkurrence side om side med konkurrence på andet end pris, kan oplysninger om tidligere salg kun give en meget ufuldkommen gennemsigtighed.

- 60 Sagsøgerne har anført, at de udvekslede oplysninger vedrører indregistreringer og ikke salg. Eftersom der ikke udveksles prisoplysninger, berøres priskonkurrencen ikke, og enhver sanktion ville være umulig i tilfælde af, at der blev tilbudt nedslag eller rabatter. Beskrivelsen i beslutningens punkt 26 om de data, der sendes til medlemmerne vedrørende deres egne forhandlers salg, må berigtiges, eftersom de derved indsamlede oplysninger alene bruges i forholdet mellem fabrikanten og dennes forhandler og ikke som en informationsudveksling mellem de forskellige fabrikanter.

- 61 Hvad endelig angår den forbindelse, som beslutningen prøver at påvise mellem informationsudvekslingsordningen og begrænsninger for parallelimporten, har de pågældende medlemmer af AEA godtgjort, at de oplysninger, som de havde om denne import, ikke stammede fra den omtvistede informationsudvekslingsordning. Sagsøgerne mener, at Kommissionen har uret i sin bemærkning om, at ændringerne i henhold til den nye anmeldelse ikke er væsentlige, fordi Kommissionen ikke har taget i betragtning, at efter det nye system vedrører oplysningerne om en fabrikants salg gennem dennes egne forhandlere kun de salg, som en forhandler har foretaget inden for sit eget område. Sagsøgerne har anført, at fortegnelsen over de foretagne ændringer af ordningen i forbindelse med den anden anmeldelse, som findes i Kommissionens svarskrift, ikke tager hensyn til, at oplysningerne om indregistreringsdata for de enkelte medlemmer ikke udsendes månedligt, men hvert kvartal.
- 62 Ifølge Kommissionen bestrider sagsøgerne fortolkningen af de anmeldte oplysninger for så vidt angår aftalens varighed, betydningen af postnumrene for aftalens gennemførelse og endelig rækkevidde af den anden anmeldelse.
- 63 Hvad først angår aftalens varighed er det et nyt anbringende fra sagsøgerne, at aftalen ikke har eksisteret siden 1975. Indtil indgivelsen af stævningen sondrede sagsøgerne således ikke mellem den anmeldte aftale og den tidligere eksisterende informationsudvekslingsordning.
- 64 Hvad for det andet angår betydningen af postnumrene for aftalens gennemførelse fremgår det af aftalen, og især dens punkt 6 og 49, at det var Kommissionens opfattelse, at deltagerne i aftalen havde aftalt en ordning for opbygning af forhandlernes områder, der, selv om den overlod det til den enkelte fabrikant at tilrettelægge sit forhandlernet, gjorde de formidlede oplysninger mere præcise og gennemsigtige.

Bemærkningerne i stævningen om navn og adresse for den registrerede ejer af køretøjet skal endvidere forstås under hensyn til den foretagne anvendelse af postnummeret: Argumentationen i stævningen vedrørende dette punkt er irrelevant. Aftalen og Data System gør det således muligt at udveksle data på et standardiseret grundlag. De gør deltagerne opmærksom på, at oplysninger, der svarer til de statistikker, som de har adgang til, også foreligger for de andre deltagere i aftalen. Efter Kommissionens opfattelse har denne ordning til følge, at der bliver mindre usikkerhed mellem konkurrenterne, og at den »skjulte konkurrence« begrænses, således som denne er defineret i beslutningens punkt 37, første afsnit.

- 65 Hvad for det tredje angår rækkevidden af den anden anmeldelse har Kommissionen anført, at beslutningens punkt 65 anfører begrundelsen for, at Kommissionen fandt, at den anden anmeldelse ikke indeholdt nogen væsentlig forskel i forhold til aftalen. Efter Kommissionens opfattelse gør Data System, lige såvel som den ordning, der var genstand for den første anmeldelse, det muligt at få oplysninger om konkurrenternes salg og også om salg, som en forhandler foretager uden for sit eget område. Selv om Kommissionen ikke bestrider, at den anden anmeldelse indfører visse forbedringer i forhold til den første anmeldelse, kunne den ikke meddele fritagelse efter traktatens artikel 85, stk. 3, idet den anmeldte ordning opretholdt princippet om en månedlig udveksling af oplysninger, herunder oplysninger opdelt efter model, således at det var muligt at fastslå hver enkelt konkurrents salg og markedsandel på grundlag af en geografisk opdeling, der dækkede fra lands- eller regionalt plan og ned til forhandlerområde og postnummerområde. Med hensyn til beslutningens punkt 61, andet afsnit, har Kommissionen anført, at sagsøgerne er helt på det rene med, at det er Kommissionens standpunkt, at de ikke må udveksle oplysninger på lokalområdeniveau, og endvidere, at informationsudveksling for store geografiske områder kun må ske på årsbasis og skal vedrøre året før det år, hvor oplysningerne udsendes. Som svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten har Kommissionen henvist til afsnit B og C i bilag 2 til den anden anmeldelse vedrørende oplysninger, der angiver deltagerens og forhandlerens salg og markedsandele på månedsbasis.

Rettens bemærkninger

— Fortolkningen af beslutningens punkt 14

66 Retten bemærker indledningsvis, at Kommissionen under det uformelle møde med parterne den 7. december 1993 udtrykkeligt tiltrådte, at beslutningens punkt 15, ifølge hvilken de oplysninger, der omtales i punkt 14, stilles til rådighed for aftalens deltagere »i form af rapporter og analyser som beskrevet nedenfor«, skal fortolkes således, at de oplysninger, som SIL har registreret, meddeles til deltagerne i aftalen i form af rapporter og analyser som beskrevet i de følgende afsnit af beslutningen, og ikke betyder, at alle de oplysninger, der omhandles i punkt 14, sendes til deltagerne i aftalen, efter at SIL har bearbejdet dem. Retten finder, at denne fortolkning, også selv om det antages, at den måske kan betragtes som faktisk forkert, ikke kan rejse tvivl om beslutningens gyldighed, eftersom beslutningens punkt 18, 37, 38, 40, 41, 45, 55 og 63 på ingen måde berøres af denne faktiske vildfarelse. Beslutningens punkt 18 findes i det afsnit, hvor de faktiske omstændigheder bedømmes, mens sagsøgerne, i modsætning til hvad de gjorde gældende under retsmødet, ikke har bevist, at den sidste sætning i punkt 37, den sidste sætning i det tredje led i punkt 38, den første sætning i punkt 40, den sidste del af sætningen i det andet led i punkt 41, den anden sætning i punkt 45, punkt 55, den sidste sætning i punkt 63 og den tredje sætning i punkt 65 berøres af den faktiske vildfarelse, som Kommissionen måske har befundet sig i i forbindelse med beslutningens punkt 14.

67 Det bemærkes nærmere, at udtalelsen i den sidste sætning i beslutningens punkt 37 om, at »det sandsynlige resultat heraf er, at initiativet neutraliseres, og at oligopolisternes markedspositioner således stabiliseres, fordi medlemmerne af informationscentralen ikke er udsat for ekstern konkurrence, bortset fra parallelimport, der som beskrevet ovenfor imidlertid også overvåges«, ikke er urigtig, da det som anført i det foregående (jf. ovenfor, præmis 52) i tilstrækkeligt omfang er godtgjort, at markedet for landbrugstraktorer i Det Forenede Kongerige har karakter af et lukket oligopol.

- 68 På samme måde indeholder den sidste sætning i det tredje led i beslutningens punkt 38, hvorefter »disse oplysninger ... også [kan] opnås hos kunder, der underretter forhandlerne om konkurrenternes priser inden for et givent område«, blot en beskrivelse af, hvorledes markedet sandsynligvis fungerer i betragtning af dets egenskaber, som er beskrevet i det foregående, men den fastslår ikke under nogen omstændigheder, at der er en forbindelse mellem markedets nævnte funktion og den omtvistede informationsudvekslingsordning.
- 69 For så vidt angår den første sætning i beslutningens punkt 40, hvori det siges, at »på det britiske traktormarked er den eneste vigtige markedsoplysning, der kun kan fremskaffes med vanskelighed, den nøjagtige størrelse af hver enkelt fabrikants/forhandlers salgsvolumen, således at det bliver muligt straks at notere ændringer i salgsvolumen og markedsandele for hvert enkelt medlem af oligopolet og for hver enkelt forhandler på forhandlerområdeniveau«, påviser sagsøgerne på ingen måde, at denne sætning, således som de hævdede under retsmødet, skal forstås som en henvisning til både forhandlere, der er medlemmer af et forhandlernet, og forhandlere inden for konkurrenternes forhandlernet.
- 70 Med hensyn til den sidste del af sætningen i det andet led i punkt 41, hvori det hedder, at de indsamlede oplysninger sætter hver deltager i stand til »at følge, om og i hvilket omfang konkurrenterne får gode resultater af pris- eller andre markedsføringsstrategier«, kan det ikke bestrides, at den omtvistede informationsudvekslingsordning ved at sætte den enkelte deltager i stand til at se sin placering på markedet i forhold til konkurrenternes placering samtidig gør det muligt for vedkommende at bedømme effektiviteten af konkurrenternes markedsføringsstrategi.
- 71 Det hedder i det andet punktum i punkt 45, at »et detaljeret kendskab til salgsmønstret for traktorer på det britiske marked forbedrer medlemmernes evne til at forsvare deres positioner mod ikke-medlemmer«. Som det vil fremgå i det følgende (se præmis 91), kan der næppe være tvivl om, at informationsudvekslingsordningen

giver deltagerne i aftalen en konkurrencemæssig fordel, og det er herved ikke nødvendigt, anderledes end hævdet af sagsøgerne, at deltagerne i aftalen i dette øjemed har oplysninger om fabrikanter og forhandlere, der ikke er deltagere i aftalen.

- 72 Beslutningens punkt 55 og det sidste punktum i punkt 63 vedrører salg, som foretages på hver forhandlers område inden for en deltagers forhandlernet. Sagsøgerne bestrider ikke den bedømmelse af ordningen, der findes i beslutningens punkt 55 og 63, men bemærker blot, at informationsudvekslingsordningen som beskrevet er den, som er baseret på den første anmeldelse, og vedrører ikke Data System. Eftersom det i beslutningen på ingen måde gøres gældende, at ordningen som beskrevet i beslutningens punkt 55 og 63 også finder anvendelse på Data System, beviser sagsøgerne på ingen måde den påståede fejltagelse.
- 73 Det følger af det anførte, at sagsøgerne som bemærket ovenfor (jf. præmis 66) i modsætning til, hvad de gør gældende, ikke har bevist, at de faktiske vildfarelser, som Kommissionen måske har gjort sig skyldig i i beslutningens punkt 14, kan rejse spørgsmål om dennes lovlighed.

— De øvrige anbringender om faktisk vildfarelse

- 74 Hvad for det første angår SIL's behandling af data vedrørende postnummeret for den registrerede ejer af køretøjet fremgår det af selve ordlyden af beslutningens punkt 14, hvori der udtrykkeligt nævnes et postnummer til femte ciffer, at sagsøgernes anbringende om, at Kommissionen var i en faktisk vildfarelse, da den lagde til grund, at SIL fra blanket V55 udtog de syv cifre i postnummeret for køretøjets registrerede ejer, er uden grundlag i de faktiske omstændigheder.

- 75 Hvad for det andet angår opbygningen af forhandlerområderne har sagsøgerne ikke bevist, at der indgår faktiske fejltagelser i Kommissionens bedømmelse, hvorefter disse områder bestemmes ved henvisning til postnummerområder, enten individuelt eller i grupper.
- 76 For det tredje må sagsøgernes anbringende om, at det sidste led i beslutningens punkt 26 skal fortolkes således, at fabrikterne har etableret en informationsudveksling indbyrdes og ikke en informationsudveksling vedrørende forbindelserne mellem den enkelte fabrikant og dennes forhandlere, anses for at savne faktisk grundlag, eftersom det alene anføres i beslutningen, at på grundlag af analysen af forhandlerens salg »kan fabrikterne fastslå, hvem der er sælgende forhandler i et bestemt postnummerområde, og kan sammenligne deres salg med branchens salg i det pågældende postnummerområde«.
- 77 Hvad for det fjerde og sidste angår anbringendet om, at Kommissionen i sin undersøgelse af Data System ikke tog hensyn til, at der efter dette system sker en kvartalsvis indberetning af de salg, som den enkelte fabrikants forhandlere gennemfører inden for hver forhandlers område, bemærker Retten, at i henhold til afsnit B og C i bilag 2 til formularen, hvorved Data System blev anmeldt, bliver visse oplysninger vedrørende indregistrering af køretøjer tilsendt deltagerne i aftalen månedligt, mens andre oplysninger, især om salg, som de enkelte forhandlere foretager inden for deres salgsområde, udsendes kvartalsvis. Følgelig er Kommissionens vurdering i beslutningens punkt 65, hvorefter der inden for Data System »fortsat vil blive udvekslet oplysninger, der kan tjene til at bestemme medlemmernes og forhandlerens salgsvolumen og markedsandele for perioder på en måned«, ikke behæftet med nogen faktisk vildfarelse.
- 78 Det følger af det anførte, at sagsøgernes anbringende om, at Kommissionens bedømmelse hviler på faktisk vildfarelse, således at beslutningen bliver ugyldig, må forkastes.

Anbringendet om, at traktatens artikel 85, stk. 1, er blevet anvendt forkert

Sammenfatning af parternes argumentation

- 79 Sagsøgerne bestrider Kommissionens konklusion, hvorefter oplysninger om konkurrenternes salg af nyere dato uundgåeligt begrænser konkurrencen ved at ophæve den »skjulte konkurrence« og ved at gøre det endnu vanskeligere at komme ind på markedet. De bestrider også Kommissionens anbringende om, at deltagerne i aftalen ved hjælp af de indhentede oplysninger og deres egne forhandleres salg kan begrænse forhandlernes virksomhed og parallelimporten.
- 80 Ifølge sagsøgerne siges det ikke udtrykkeligt i beslutningen, at aftalen har til formål at begrænse konkurrencen. Når som i nærværende sag en aftale har til formål at gavne konkurrencen for at forbedre udbuddet, kan den ikke kritiseres på grundlag af de følger, den har, før der er foretaget en nøjagtig undersøgelse af disse følger. Med hensyn til bedømmelsen af aftalens følger har sagsøgerne fremført to hovedklagepunkter. De har for det første anført, at Kommissionens fejltagelser vedrørende de faktiske omstændigheder logisk fører til forkert retsanvendelse, og, for det andet, at undersøgelsen af aftalens følger på et oligopolistisk marked er forkert.
- 81 For så vidt angår det første punkt har sagsøgerne i det væsentlige anført, at de antagelser, der ligger til grund for beslutningens punkt 35 ff., især punkt 37, 40, 44-48, 49, 51 og 52, såvel som de konklusioner, der nås i beslutningens punkt 56 og 57, er helt eller delvis forkerte. I beslutningens punkt 37-52 fremsættes der tvivlsomt rigtige eller ligefrem urigtige udtalelser, som om de var uangribelige sandheder. Punkt 44-48 viser en modsigelse i Kommissionens opfattelse, for Kommissionen kan ikke på en og samme tid hævde, at alle kan deltage i aftalen, og at den beskytter markedet.

- 82 For så vidt angår det andet punkt har sagsøgerne — som især henviser til de sagkyndige udtalelser, der er afgivet af professor Albach, og som der henvises til ovenfor i præmis 4 — anført, at selv om Kommissionen gør gældende, at en aftale som den omhandlede nødvendigvis hæmmer konkurrencen på et oligopolistisk marked, har markedet for landbrugstraktorer i Det Forenede Kongerige på ingen måde en sådan karakter. Selv om markedet havde karakter af et oligopol, viser de økonomiske undersøgelser under alle omstændigheder, at Kommissionens analyse er summarisk. Sagsøgerne finder følgelig, at Kommissionen synes at gå ind for teorien om en overtrædelse »per se«, men at den ikke faktisk har bevist, at der foreligger en tilstrækkelig mærkbar begrænsning af konkurrencen på grund af aftalens potentielle følger. For at gøre dette skulle Kommissionen have bedømt aftalen med udgangspunkt i konkurrenceforholdene, som de ville være uden den. I stedet for har den slet og ret fastslået en »per se«-overtrædelse. Anvendelsen af et princip om, at noget er forbudt »per se«, har intet grundlag i praksis. Sagsøgerne gør gældende, at konkurrencen ikke er blevet begrænset, men tværtimod er blevet styrket af den omhandlede informationsudveksling. Når, som det er tilfældet i denne sag, enhver konkurrent har adgang til de udvekslede oplysninger, bliver informationsudvekslingsordningen et redskab i konkurrencen.
- 83 Beslutningen har ikke støtte i noget fortilfælde, hverken med hensyn til fremgangsmåden for undersøgelsen eller de anvendte retsprincipper. Det fremgår tværtimod af en gennemgang af fortilfældene, at de modsiger Kommissionens undersøgelse af informationsudvekslingsordningen i nærværende sag. Sagsøgerne har i denne forbindelse henvist til den Syvende Beretning om Konkurrencepolitikken, der udkom i 1978. Kommissionen har i denne sag ikke overholdt den retningslinje, som den har angivet for sig selv.
- 84 Sagsøgerne har endvidere anført, at de informationsudvekslingsaftaler, som Kommissionen har kritiseret, vedrørte udveksling af oplysninger om enten priser eller homogene produkter. Kun én kommissionsbeslutning har vedrørt informationsudveksling om varige forbrugsgoder, netop en sag vedrørende traktorer. Der er tale om beslutning 83/361/EØF af 13. juli 1983 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (sag IV/30.174 — Vimpoltu, EFT L 200, s. 44). I den nævnte sag havde de erhvervsdrivende, som havde udvekslet prisoplysninger, udvist en

adfærd, der mindede om den adfærd, der udvises af deltagere i et kartel. Kommissionen kan heller ikke finde støtte i beslutning 87/69/EØF af 15. december 1986 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/31.458 — X/Open Group, EFT 1987 L 35, s. 36), hvori den dels gav en vid definition af informationsudvekslingens potentielle følger for konkurrencen, som gik videre end den, der er lagt til grund i Domstolens praksis, dels meddelte fritagelse for informationsudvekslingen. Domstolen har aldrig fået forelagt en sag, der udelukkende vedrører udveksling af oplysninger. Kommissionens bemærkning om, at det er uden betydning, om det relevante produkt er et homogent eller tværtimod et differentieret produkt, er i direkte modstrid med den økonomiske teori. Heraf må det følgelig udledes, at beslutningens andre punkter ikke er relevante i denne sag. Sagsøgerne hævder sammenfattende, at ikke alene findes der ingen fortilfælde til støtte for beslutningen, men det fremgår endvidere af en undersøgelse af de nærmere omstændigheder i de sager, der har været omhandlet af en beslutning, at de er i direkte strid med den opfattelse, der er anlagt i nærværende sag.

- 85 Kommissionen har anført, at den opfattelse, den anlagde med hensyn til den omtvistede informationsudvekslingsordning, er helt den samme som den, den fremlagde i den Syvende Beretning om Konkurrencepolitikken. Ved behandlingen af denne sag anvendte den ikke et »per se«-forbud med hensyn til informationsudvekslingsordninger. Hvad navnlig angår beslutningens punkt 51 har Kommissionen anført, at sagsøgerne ikke kan benægte, at beslutningen indeholder en nøjagtig analyse af, hvorledes markedet virker, selv om de bestrider denne analyse. Anbringendet om, at det ikke siges klart i beslutningen, at aftalen havde til formål at begrænse konkurrencen, er baseret på påstanden om, at aftalen var til gavn for konkurrencen. Der er ingen støtte for denne påstand. Kommissionen finder følgelig, at der ikke for Retten foreligger noget bevismæssigt grundlag for at fastslå, at der foreligger en åbenbar vildfarelse eller magtfordrejning. Sagsøgernes anbringende om, at Kommissionen kun kan undersøge, om en aftale har til følge at begrænse konkurrencen, såfremt den har fastslået, at aftalen har til formål at begrænse konkurrencen, er hverken i overensstemmelse med Domstolens praksis eller med de beslutninger, Kommissionen har vedtaget. Ifølge Domstolens dom af 1. februar 1978, Miller mod Kommissionen (sag 19/77, Sml. s. 131), skal Kommissionen for at påvise, at aftalen har potentielle følger for konkurrencen, bevise, at aftalen kan have sådanne følger, hvilket fremgår af beslutningens punkt 43 og punkt 51, fjerde afsnit. Sagsøgernes

anbringende er uforeneligt med den omstændighed, at Kommissionen, når den tager stilling til, hvorvidt der skal meddeles negativattest eller en individuel fritagelse, også skal tage hensyn til aftalens potentielt negative virkninger for konkurrencen i fremtiden. I nærværende sag havde Kommissionen på et marked, der var oligopolistisk og derfor præget af ufuldkommen konkurrence, afvist at godkende konkurrencebegrænsninger, der fulgte af informationsudvekslingsordningen mellem de største erhvervsdrivende.

Rettens bemærkninger

86 Retten bemærker, at det fremgår af beslutningen, at undersøgelsen af informationsudvekslingens virkninger for konkurrencen på markedet for landbrugstraktorer i Det Forenede Kongerige i punkt 35-56 udelukkende gennemføres med henblik på aftalens virkninger. Undersøgelsen foretages ved anvendelse af to sonderingskriterier. For det første sonder beslutningen mellem, på den ene side, de begrænsninger af konkurrencen, der følger af udsendelsen af data vedrørende hver enkelt konkurrent (punkt 35-52), og, på den anden side, konkurrencebegrænsninger som følge af udsendelsen af data vedrørende virksomhed udøvet af hver enkelt deltagers forhandlere (punkt 53-56). For det andet sonder beslutningen i forbindelse med undersøgelsen af virkningerne af oplysninger om hver enkelt konkurrents salg på den ene side mellem den negative virkning for »den skjulte konkurrence« (punkt 37-43) og på den anden side de negative virkninger for adgangen til markedet for fabrikanter, der ikke er deltagere i aftalen (punkt 44-48).

87 Hvad for det første angår den konkurrencebegrænsende virkning af udsendelsen af oplysninger om hver enkelt konkurrents »salg« anføres det for det første i beslutningen, at informationsudvekslingsordningen skaber fuldstændig gennemsigtighed mellem leverandørerne med hensyn til forholdene på markedet. I betragtning af markedets egenskaber, således som de tidligere er beskrevet (jf. præmis 52 og 53 ovenfor), vil en sådan gennemsigtighed ødelægge, hvad der endnu måtte være tilbage af »skjult konkurrence« mellem de erhvervsdrivende, og fjerne enhver usikkerhedsmargen med hensyn til forudsigeligheden af konkurrenternes adfærd. For det andet anføres det i beslutningen, at informationsudvekslingsordningen fører til en grundlæggende forskelsbehandling med hensyn til betingelserne for adgang til

markedet mellem ordningens deltagere, som har oplysninger, hvorved de kan forudsige deres konkurrenters adfærd, og erhvervsdrivende, der ikke er deltagere i aftalen, og som ikke alene befinder sig i en tilstand af uvished med hensyn til deres konkurrenters adfærd, men hvis dispositioner også øjeblikkeligt vil blive afsløret over for deres største konkurrenter, hvis de tilslutter sig ordningen for at overvinde dette handicap.

- 88 Hvad dernæst angår den konkurrencebegrænsende virkning som følge af udsendelsen af forhandlernes »salg« anføres det i beslutningen (punkt 53-56), at informationsudvekslingsordningen kan afsløre de forskellige konkurrenters salg på hvert enkelt forhandlerområdes niveau. Beslutningen anfører, at når der er tale om salg under en vis grænse inden for en bestemt forhandlers område, er det sandsynligt, at man kan få præcis oplysning om hver enkelt af de pågældende salg. I beslutningen har Kommissionen givet udtryk for, at for en bestemt periode og et bestemt produkt er ti enheder den grænse, hvorunder det er muligt at individualisere oplysningerne og identificere det enkelte salg (punkt 54). Ved hjælp af den viden, ordningen giver om konkurrenternes salg inden for en forhandlers område såvel som om en forhandlers salg uden for sit område, gør ordningen det muligt at overvåge forhandlernes virksomhed og få oplysninger om importen og eksporten, således at parallelimporten kan overvåges (punkt 55). I denne situation er det sandsynligt, at konkurrencen mellem mærkerne begrænses, hvilket kan have negative virkninger på priserne.
- 89 Hvad for det første angår de spørgsmål vedrørende de faktiske omstændigheder, som sagsøgerne har rejst, og disses mulige betydning for den retlige kvalificering, der er foretaget i beslutningen, bemærker Retten, således som den allerede har fastslået (jf. præmis 66-78 ovenfor), at sagsøgerne ikke, modsat hvad de gør gældende, har bevist, at Kommissionens eventuelle vildfarelser med hensyn til de faktiske omstændigheder kan rejse tvivl om beslutningens gyldighed.
- 90 Hvad for det andet angår den af sagsøgerne påståede uoverensstemmelse mellem beslutningen og Kommissionens tidligere beslutningspraksis finder Retten, at

beslutningen ikke under nogen omstændigheder er i uoverensstemmelse med Kommissionens tidligere beslutningspraksis. De nævnte kommissionsbeslutninger vedrører enten informationsudveksling, der vedrører andre oplysninger end dem, der omhandles i nærværende sag, eller markeder, hvis egenskaber og funktioner efter deres art er forskellige fra det relevante markeds. Sagsøgerne har heller ikke bevist, at Kommissionen ved beslutningen har tilsidesat nogle af de principper, som den har forpligtet sig til at overholde, navnlig i den Syvende Beretning om Konkurrencepolitikken. Som allerede anført (jf. ovenfor, præmis 35) er beslutningen følgelig tilstrækkeligt begrundet, når henses til Kommissionens tidligere beslutningspraksis, og sagsøgerne kan ikke hævde, at beslutningen er i strid med de principper, som Domstolen fastslog i den tidligere nævnte dom i *Papiers peints de Belgique*-sagen.

- 91 Retten bemærker imidlertid, at beslutningen som anført af sagsøgerne er den første, hvorved Kommissionen har forbudt en informationsudvekslingsordning, der ikke direkte vedrører priserne, og som heller ikke støtter en anden konkurrencebegrænsende foranstaltning. Som det med rette anføres af sagsøgerne, er det på et virkeligt konkurrencepræget marked sandsynligt, at gennemsigtige forhold mellem de erhvervsdrivende principielt vil skærpe konkurrencen mellem leverandørerne, for den omstændighed, at en erhvervsdrivende i denne situation tager hensyn til de oplysninger, han har, for at tilpasse sin adfærd til markedet, vil næppe, når henses til udbuddets opsplittede karakter, for de andre forhandlere formindske eller fjerne usikkerheden med hensyn til forudsigeligheden af deres konkurrenters adfærd. På den anden side finder Retten — her ligesom det anføres af Kommissionen — at en generel ordning mellem de vigtigste leverandører vedrørende udveksling af detaljerede oplysninger med korte mellemrum, hvorved der gives oplysninger om indregistrerede køretøjer og disses indregistreringssted, på et stærkt koncentreret oligopolistisk marked som det relevante marked (jf. præmis 52 ovenfor), hvor konkurrencen således allerede er stærkt svækket og informationsudvekslingen gjort lettere, sandsynligvis mærkbart vil begrænse den konkurrence, der findes mellem de erhvervsdrivende. Under disse omstændigheder har en ordning, hvorefter der regelmæssigt og hyppigt udveksles oplysninger om markedets funktion, til følge, at de forskellige individuelle konkurrenters placering og strategi med jævne mellemrum afsløres over for samtlige konkurrenter.

- 92 Denne bedømmelse kan ikke anfægtes med den begrundelse, at det fremgår af undersøgelsen af sagen, og især af SIL's forklaringer, som Kommissionen har godtaget, at deltagerne i aftalen siden den 1. september 1988 ikke længere mere end en gang om året modtager et samlet billede af markedet, opdelt efter mærke og model, eftersom de oplysninger, der udsendes til hver deltager i ordningen mellem to årlige serier, kun vedrører den enkelte fabrikants placering på markedet som helhed. Formidlingen af disse oplysninger til samtlige leverandører forudsætter nemlig for det første en aftale, i det mindste stiltiende, mellem de erhvervsdrivende om, at grænserne for forhandlersalgsområderne fastlægges med henvisning til Det Forenede Kongeriges postnummersystem, såvel som en institutionel struktur, således at oplysningerne kan udveksles mellem de erhvervsdrivende gennem den erhvervsorganisation, de tilhører, og, for det andet, når henses til disse oplysningers hyppighed og systematiske karakter, gør de det også muligt for den enkelte erhvervsdrivende mere præcist at forudsige sine konkurrenters adfærd, idet den grad af usikkerhed, der knytter sig til markedets funktion, og som ville have foreligget uden en sådan informationsudveksling, derved bliver mindre eller fjernes. Hertil kommer, at Kommissionen i beslutningens punkt 44-48 med rette gør gældende, at uanset hvilken beslutning der træffes af en erhvervsdrivende, som ønsker at komme ind på markedet for landbrugstraktorer i Det Forenede Kongerige, og uanset om vedkommende bliver deltager i aftalen, er denne aftale nødvendigvis til skade for den erhvervsdrivende, hvorved det er uden betydning, hvorvidt informationsudvekslingsordningen i betragtning af dens beskedne pris og reglerne for deltagelse principielt er tilgængelig for alle. Enten bliver vedkommende erhvervsdrivende ikke deltager i informationsudvekslingsaftalen, og han giver da i modsætning til sine konkurrenter afkald på de udvekslede oplysninger og på kendskab til markedet; eller også bliver virksomheden medlem af aftalen, og i så fald bliver dens forretningsstrategi øjeblikkeligt afsløret over for alle dens konkurrenter via de oplysninger, som de modtager.
- 93 Det følger af det anførte, at sagsøgerne ikke med rette kan hævde, at den omtvistede informationsudvekslingsaftale er egnet til at skærpe konkurrencen på markedet, og heller ikke har ført det fornødne bevis for, at den omtvistede aftale begrænser konkurrencen. Den omstændighed, at sagsøgte ikke er i stand til at bevise, at der foreligger en faktisk påvirkning af markedet, hvilket bl.a. kunne forklares med, at gennemførelsen af aftalen har været udsat siden den 24. november 1988, er uden betydning for sagens afgørelse, eftersom traktatens artikel 85, stk. 1, forbyder såvel faktiske konkurrencebegrænsende virkninger som rent potentielle virkninger, forudsat at disse er tilstrækkeligt mærkbare, hvilket er tilfældet i nærværende sag i

betragtning af markedets egenskaber som omtalt ovenfor (jf. ovenfor, præmis 52). På denne baggrund er det under alle omstændigheder ikke nødvendigt for Retten at tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt Kommissionen har ret i, at flere virksomheder under høringen tilkendegav, at udsættelsen af aftalens gennemførelse væsentligt havde påvirket deres mulighed for at forudsige markedsudviklingen. Kommissionen har endvidere i beslutningens punkt 55 og 56 med rette anført, at den omtvistede informationsudvekslingsordning i det mindste indtil den 1. september 1998, hvor SIL ophørte med at tilsende virksomhederne et eksemplar af blanket V55/5, gjorde det muligt at overvåge parallelimporten af landbrugstraktorer til Det Forenede Kongerige ved hjælp af oplysningen om køretøjets chassissnummer, der på forhånd var anført på formularen af fabrikanten. Endelig bliver bedømmelsen af aftalens konkurrencebegrænsende virkninger ikke berørt af indholdet af den anden anmeldelse, som fandt sted den 12. marts 1990, da der efter den nye ordning, således som det anføres i beslutningens punkt 65, og som det i øvrigt fremgår af oplysningerne i bilag 2 til anmeldelsesformularen, »fortsat vil blive udvekslet oplysninger, der kan tjene til at bestemme medlemmernes og forhandlernes salgsvolumen og markedsandele for perioder på en måned, samt oplysninger om chassissnummer og indregistreringstidspunkt for hver enkelt solgt traktor. Sidstnævnte oplysninger gør det ligesom V55/5-blanketterne muligt at bestemme oprindelse og bestemmelsessted for alle traktorer«.

- 94 Det følger af det anførte, at anbringendet om tilsidesættelse af traktatens artikel 85, stk. 1, må forkastes.

Anbringendet om, at det med urette blev afslået at anvende traktatens artikel 85, stk. 3

Sammenfatning af parternes argumentation

- 95 Sagsøgerne har anført, at de har forelagt Kommissionen et detaljeret bevismateriale for aftalens fordele. Det anerkendes i beslutningens punkt 60, at deltagerne anven-

der de indhentede oplysninger til at skærpe konkurrencen, navnlig med henblik på at forbedre distributionen af produkterne, uden at dette dog kan opveje de konkurrencebegrænsninger, der følger af aftalen. De har endvidere anført, at Kommissionens hovedbegrundelse for at indtage en afvisende holdning til informationsudvekslingsaftalen er, at denne gør det muligt øjeblikkeligt at opdage konkurrenternes foranstaltninger, ligesom den gør det muligt at overvåge parallelimporten og forhandlernes salg uden for deres område. Data System giver ikke sine deltagere en sådan kontrolmulighed, for efter ordningen indefrys data, der indeholder oplysninger, i en periode på tre måneder.

- 96 Sagsøgerne har endvidere gjort gældende, at den nye ordning under alle omstændigheder må kunne fritages efter traktatens artikel 85, stk. 3, da de oplysninger, der udsendes vedrørende deres egne forhandleres salg, ikke længere gør det muligt for deltagerne i aftalen at påvise og stedfæste salg, der foretages af forhandlere uden for deres område. Hertil kommer, at i medfør af Data System sender SIL ikke længere blanket V55 til deltagerne i aftalen. De oplysninger, der fremsendes, er herefter begrænset til køretøjets chassisnummer og datoen for dets indregistrering.
- 97 Kommissionen har anført, at sagsøgernes argumentation hviler på en fejlfortolkning af beslutningen. Den bestrider, at den har godtaget, at udveksling af oplysninger har en gavnlig virkning for konkurrencen. Der er intet grundlag for at konkludere, at Kommissionens bedømmelse, hvorefter en af de fire betingelser i artikel 85, stk. 3, ikke var opfyldt, er åbenbart forkert. Følgelig afslog den med føje ansøgningen om fritagelse. Denne opfattelse er upåvirket af den anden anmeldelse, hvorved der kun skete mindre ændringer af informationsudvekslingsordningen, således at den bedømmelse, der blev anlagt efter den første anmeldelse, står ved magt med hensyn til bedømmelsen af den anden anmeldelse.
- 98 Kommissionen har anført, at når »voluntary statistical section« (det ikke-obligatoriske statistiske afsnit) i blanket V55 er udfyldt, indeholder det den

registrerede ejers navn og adresse. Inden for Data System udtager SIL fra V55-blanketterne detaljerede oplysninger om chassisnumrene og indregistreringstidspunktet for de solgte traktorer og sender oplysningerne til deltagerne i aftalen. Efter Kommissionens opfattelse gør disse oplysninger det muligt for deltagerne i aftalen at bestemme oprindelsen og bestemmelsesstedet for hver enkelt solgt traktor. I modsætning til hvad sagsøgerne har anført, er disse oplysninger dernæst ikke nødvendige med henblik på kontrollen med garanti- eller bonuskrav, hvilket fremgår af beslutningens punkt 59-65. Behandlingen af bonus- eller garantikrav forudsætter på ingen måde, at fabrikanterne deltager i en informationsudvekslingsordning sammen med konkurrenterne, og hver enkelt fabrikant kan på individuel basis fastlægge og anvende en egnet fremgangsmåde til at kontrollere sådanne krav.

Rettens bemærkninger

- ⁹⁹ Retten bemærker indledningsvis, at det følger af fast retspraksis, at de fire betingelser i artikel 85, stk. 3, for, at en aftale, der er forskriftsmæssigt anmeldt til Kommissionen, kan fritages ved en individuel beslutning, er kumulative, således at Kommissionen, såfremt en af dem ikke er opfyldt, lovligt kan afslå den anmodning, den har modtaget. Retten bemærker endvidere, at det i første række påhviler de virksomheder, der anmelder en aftale med henblik på at opnå en individuel fritagelsesbeslutning fra Kommissionen, at forelægge denne de beviser, hvoraf det fremgår, at aftalen opfylder betingelserne i traktatens artikel 85, stk. 3 (Domstolens dom af 17.1.1984, forenede sager 43/82 og 63/82, VBVB og VBBB mod Kommissionen, Sml. s. 19; Rettens dom af 9.7.1992, sag T-66/89, Publishers Association mod Kommissionen, Sml. II, s. 1995). I nærværende sag lægges det i beslutningen til grund, at de konkurrencebegrænsninger, der følger af informationsudvekslingen, ikke er uundgåelige, eftersom »tal for fabrikantens eget selskab og aggregerede tal for branchen er tilstrækkelige til at kunne drive virksomhed på markedet for landbrugs-traktorer« i Det Forenede Kongerige. Denne konstatering, der foretages i beslutningens punkt 62 for den første anmeldelse, gentages i punkt 65 med hensyn til den anden anmeldelse. Retten finder, at Kommissionen med føje mener, at dens argumentation vedrørende den første anmeldelse gælder på tilsvarende vis for den

anden, eftersom der i henhold til Data System, som det er anført ovenfor, »fortsat vil blive udvekslet oplysninger, der kan tjene til at bestemme medlemmernes og forhandlernes salgsvolumen og markedsandele for perioder på en måned«. Som det fremgik under mødet med parterne den 7. december 1993, ville Kommissionen hermed gøre gældende, at det ikke er nødvendigt at have oplysninger for korte perioder vedrørende de enkelte konkurrenters salg for at de kunne virkeliggøre de hævdede formål. Sagsøgerne, som blot har anført, at de indhentede oplysninger er nødvendige for at sikre service- eller garantiydelser, har ikke godtgjort, at konkurrencebegrænsningerne som følge af informationsudvekslingsordningen, således som de er gennemgået i det foregående (jf. præmis 91 ovenfor), er nødvendige, især når henses til de påståede formål. Det fremgår således, at service- eller garantiydelser meget vel kan udføres, uden at der findes nogen informationsudvekslingsordning af den art, der omhandles i sagen. Informationsudvekslingsordningen, således som den fremgår både af den første og den anden anmeldelse — af 12. marts 1990 — opfyldte følgelig ikke betingelserne i traktatens artikel 85, stk. 3.

- 100 Det fremgår af det anførte, at anbringendet om, at Kommissionen med urette afslog anmodningen om individuel fritagelse, som den fik forelagt, må forkastes, og at sagsøgte følgelig i det hele skal frifindes.

Sagens omkostninger

- 101 I medfør af procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Sagsøgerne har tabt sagen og bør derfor dømmes til at betale sagens omkostninger in solidum.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Anden Afdeling)

1) Sagsøgte frifindes.

2) Sagsøgerne betaler sagens omkostninger in solidum.

Cruz Vilaça

Briët

Barrington

Saggio

Biancarelli

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 27. oktober 1994.

H. Jung
Justitssekretær

J.L. Cruz Vilaça
Præsident